

حرف مردم

فرمان رضوی

توضیحات مسئولان هواشناسی خراسان رضوی به خبرنگار «سرزده» درباره عملکرد و شرایطشان

هواشناسی استان، معطل رادار یک میلیاردی

گزارش: محمد بهبودی نیا | عکس‌ها: میثم دهقانی

دوشنبه‌ها با

سرزده

۸

درباره تاریخچه و وظایف اداره کل هواشناسی

اولین ایستگاه هواشناسی خراسان بزرگ (رضوی، جنوبی، شمالی) در سال ۱۳۲۹ شمسی در شهر مقدس مشهد راه‌اندازی شد و با هواشناسی شامل دیده‌بانی، مدیریت و پرداخت‌اش داده، آموزش و ظرفیت‌سازی، تحقیق و توسعه، پیش‌بینی و پیش‌آگهی و انتقال داده، به فعالیت‌اش ادامه داد. هم‌اکنون هواشناسی خراسان رضوی با حدود ۲۲۳ ایستگاه مختلف از انواع سینوپتیک اصلی و کمکی، اقلیم‌شناسی، باران‌سنجی، کشاورزی، جاده‌ای، سینوپتیک فرودگاهی، پایش آلاینده‌های جوی و ایستگاه‌خودکار در استان فعالیت می‌کند.

مهم‌ترین کاربران هواشناسی شامل حوزه‌های حمل و نقل هوایی و جاده‌ای، کشاورزی، خدمات شهری، مدیریت بحران و دیگر دستگاه‌های اجرایی است. وظیفه اصلی سازمان هواشناسی کشور حفاظت از جان و مال مردم در مقابل مخاطرات مرتبط با آب و هوا و اقلیم است. تحقیق و شناخت کامل اتمسفر و کلیه پدیده‌های جوی، جمع‌آوری و تنظیم و تحلیل اطلاعات هواشناسی به‌منظور کمک به برنامه‌ریزی، پیش‌رفت و افزایش بازدهی موثر در کشاورزی، دامپروری، مخازن آب‌های زیرزمینی، آب‌های سطحی، شهرسازی، سدسازی، تاهمین انرژی، تاسیسات شهری، آب‌رسانی، سلامتی و بهبود ارتباطات هوایی، ژئوبی و ژئوفیزیک و مطالعات محیط زیست و تعدیل وضع هوا، از مهم‌ترین کاربردهای هواشناسی است.

اعتمادمان به پیش‌بینی‌های هواشناسی را از دست داده‌ایم

طبق نتایج نظرسنجی ملی سازمان افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپا) در اسفندماه ۹۷ که در مراکز استان‌ها، شهرهای درجه ۲ و روستاها انجام شد، حدود ۴۰ درصد مردم کشور مان اظهار کرده‌اند به پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی کشور اعتماد ندارند و از این پیش‌بینی‌ها در زندگی روزمره خود استفاده نمی‌کنند. با این توضیح، در قدم اول با چند نفر از شهروندان، درباره میزان رجوع و اعتمادشان به پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی استان حرف زدیم. جوانی که خودش را «حسین سلیمانی» معرفی می‌کند، می‌گوید: «به‌نظر من و بر اساس دیده‌ها و شنیده‌ها و تجربیاتم، صنعت هواشناسی در کشور ما از دنیا عقب است و در صدد یادی از پیش‌بینی هایشان، قابل اعتماد نیست و برای این که جای اعتراضی هم باقی نماند، هر پیش‌بینی که می‌کنند، یک کلمه «احتمالا» کنارش می‌گذارند تا اگر اتفاق نیفتاد، بگویند ما که گفته بودیم احتمالا و اعلام قطعی نکرده بودیم. به‌شخصه اطلاعاتم درباره آب و هوا را از گروه‌های تلگرامی هواشناسی استان دریافت می‌کنم و راست‌اش آن قدر پیش‌بینی‌های غلط دیده‌ام و برنامه‌های به‌ریخته که در بلندمدت، اعتمادم را از دست داده‌ام.»

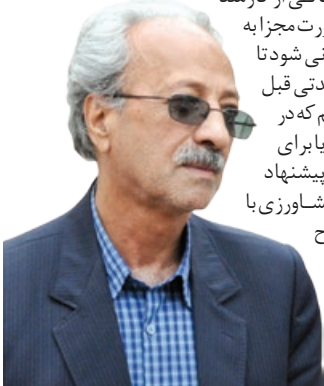
به‌نظر می‌رسد امکانات و تجهیزات لازم را نداریم

«والی نژاد» یکی دیگر از شهروندانی است که با وجود باره رضایتمندی‌اش از پیش‌بینی‌های هواشناسی در استان صحبت می‌کنیم. او که کارشناس آب و فاضلاب روستایی است، می‌گوید: «لازم است مسئولان هواشناسی با جدیت بیشتری برای تأمین بودجه هواشناسی اقدام کنند؛ همان‌طور که کشورهای روسیه و انگلستان در سال‌های اخیر، به دلیل آگاهی از درجه اهمیت پیش‌بینی تغییرات آب و هوایی، تجهیزات فوق‌مدرنی به کار گرفتند و به نتایج خوبی در حوزه دستیابی به اطلاعات تغییرات اقلیمی، اصلاح الگوی کشت، مدیریت پروازها و... رسیدند. برای رسیدن به این درجه از دقت، به‌نظر می‌رسد ایستگاه‌های هواشناسی کشور باید به تجهیزات روز دنیا مجهز شوند.»

ای‌کاش سامانه اطلاع‌رسانی آب و هوا به کشاورزان داشتیم

آقای «زارع»، هم‌استانی میان‌سالی است که به نکات مهمی اشاره می‌کند و می‌گوید: «بنده از فعالان بخش کشاورزی هشتم و سال هاست چند هکتار زمین دارم که در آن به کشت محصولات کشاورزی مشغولم و پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی، در کار و حرفام نقش حیاتی دارد. متأسفانه در طول این سال‌ها، اطلاعات و از آن مهم‌تر اطلاع‌رسانی سازمان هواشناسی به قدری ضعیف بوده که گاهی به از بین رفتن محصولات منجر شده و ضرر و زیان زیادی متحمل شده‌ایم. هم‌اکنون بر اساس پرس و جوی ما، در چندین شهرستان استان، هیچ کارمند هواشناسی برای رصد و پیش‌بینی شرایط جوی حضور ندارد و ساختمان‌های هواشناسی خالی از کارمند است. ای‌کاش یک سامانه پیامکی ایجاد و به صورت مجزا به کشاورزان هر شهرستان، وضعیت جوی اطلاع‌رسانی شود تا از بروز خسارات میلیاردی جلوگیری به عمل آید. مدتی قبل این موضوع را با سازمان هواشناسی در میان گذاشتیم که در پاسخ گفتند، بودجه نداریم تا کارمند استخدام کنیم یا برای کشاورزان سامانه پیامکی راه بیندازیم. مدتی قبل پیشنهاد راه‌اندازی سامانه توسعه هواشناسی کاربردی کشاورزی با اسم اختصاری (تهک) را در شهرستان‌ها مطرح کردیم و ولی متأسفانه در این مورد هم خبری نشد و گفتند بودجه‌ای برای این کار وجود ندارد و اگر می‌خواهید، خود کشاورزان باید هزینه‌هایش را بپردازند. پس وظیفه نهاد مثلی هواشناسی، جهاد کشاورزی یا بیمه کشاورزی چیست؟»

چهره به چهره با مسئولان هواشناسی استان

هواشناسی استان، هیچ کانال تلگرامی ندارد؛ هوشیار باشید

بعد از شنیدن برخی نظرات و دغدغه‌های شهروندان درباره عملکرد سازمان هواشناسی و میزان اعتمادشان به پیش‌بینی تغییرات جوی، به صورت سرزده به سازمان هواشناسی خراسان رضوی می‌روم. «یحیی قاینی پور» رئیس اداره پیش‌بینی هواشناسی استان، در راهروی این سازمان مشغول صحبت تلفنی است. با او و محسن عراقی زاده مدیر کل سازمان هواشناسی خراسان رضوی، به اتاق مدیر می‌رویم. «عراقی زاده» بعد از شنیدن نارضایتی و انتقاد تعداد زیادی از مردم از اطلاعات نادرست آب و هوایی که سازمان هواشناسی اعلام می‌کند، می‌گوید: «من وجود اطلاعات نادرست هواشناسی را که در جامعه منتشر می‌شود، رد نمی‌کنم اما باید ببینیم این اطلاعات از چه طریقی منتشر می‌شود و به دست مردم می‌رسد؟ متأسفانه طبق اطلاعاتی که به دست ما رسیده، اکثر مردم از طریق کانال‌های تلگرامی به پیش‌بینی‌های هواشناسی دست پیدا می‌کنند؛ کانال‌هایی که اگر چه به نام هواشناسی مشهد و استان معرفی شده اما متعلق به سازمان هواشناسی نیست و گاهی با درج اطلاعات کاملاً نادرست به خاطر ایجاد جاذبیت و جذب مخاطب، شهروندان را گمراه می‌کند. این کانال‌ها به هیچ عنوان مورد تأیید ما نیست و متأسفانه اطلاعات اشتباهی که منتشر می‌کنند، استرس زیادی به جامعه وارد می‌کند و به سرعت هم در حال گسترش هستند. از همین رسانه اعلام می‌کنم که سازمان هواشناسی استان، هیچ کانال تلگرامی ندارد و مردم می‌توانند از طریق رسانه‌های مکتوب، صدا و سیما یا وبسایت هواشناسی استان از اطلاعات صحیح با خبر شوند.»

بودجه ار سال پیامک اطلاع‌رسانی شرایط جوی را نداریم

«قاینی پور» در پاسخ به انتقاد کشاورزی که خواستار اطلاع‌رسانی دقیق آب و هوا به کشاورزان استان شده بود، می‌گوید: «ارسال این پیامک هزینه زیادی برای سازمان هواشناسی دارد و اگر نهاد یا سازمانی بتواند این هزینه را تأمین کند، ما روزانه تمامی اطلاعات را به صورت دقیق برای متقاضیان ارسال می‌کنیم ولی هم‌اکنون به دلیل محدودیت‌های مالی، قادریم فقط پیامک‌های محدودی به استانداری، فرمانداری و رسانه‌ها برای اطلاع‌رسانی بفرستیم. در عین حال مردم می‌توانند برای اطلاع از وضعیت آب و هوا در ساعات آینده، با تلفن گویای ۱۳۴ تماس بگیرند.»

به‌خاطر یک میلیارد تومان از رادار تشخیص تغییرات جوی بی‌بهره ایم

از آن جا که شایعاتی درباره تجهیز نبودن سازمان هواشناسی استان به امکانات و زیرساخت‌های ضروری نظیر رادار وجود دارد، از «محسن عراقی زاده» در این باره سوال می‌کنم و این مدیر کل، ضمن تأیید موضوع می‌گوید: «مقدمات کار از ۱۵ سال قبل شروع شده و زیرساخت‌ها برای راه‌اندازی رادار مورع نیاز ما، کاملاً ساخته و آماده شده اما به دلیل تأمین نشدن منابع مالی به مبلغ یک میلیارد تومان، هواشناسی معطل و بی‌رادار مانده است. امیدوارم هر چه سریع‌تر این اعتبار تأمین شود تا بتوانیم در آینده‌ای نزدیک، با استفاده از این رادار شاهد پیش‌بینی دقیق آب و هوا و تغییرات جوی باشیم. یکی از مزایای این رادار، این است که حوادثی نظیر سیل را هم می‌تواند ۱۲ ساعت زودتر اعلام کند و در این فرصت، می‌توان بحران را مدیریت کرد تا کمترین خسارت وارد شود. از طرفی علاوه بر پوشش وضعیت جوی استان، استان‌های همجوار را هم پوشش می‌دهد. هم‌اکنون با وضع تحریم‌ها، مشکلات زیادی در زمینه خرید تجهیزات داریم و کشورهای دارنده این فناوری‌ها به بهانه‌های مختلف از دادن این تجهیزات به ما خودداری می‌کنند و این در حالی است که کشور‌های حاشیه خلیج فارس، حتی نیروهای هواشناسی را از کشور‌های پیشرفته می‌آورند و به کار می‌گیرند.»

خرابی دستگاه آر وی آر و بی تفاوتی فرودگاه مشهد

در ادامه وقتی به برجک دیده‌بانی این مرکز می‌رویم، با دستگاهی مواجه می‌شویم که روی آن برجک‌ای با این جمله چسبانده شده است: «تا اطلاع‌ثانوی اطلاع‌رسانی نمی‌شود.» وقتی دلیل خاموش بودن این دستگاه را می‌پرسیم، یکی از مهندسان هواشناسی که با ما همراه شده می‌گوید: «این دستگاه آر وی آر است که دید افقی روی باند فرودگاه را گزارش می‌دهد و در فصل زمستان و بهار به کمک دیده‌بان می‌آید. این دستگاه خراب شده و کارشناس تعمیرش باید از کشور می‌شود. هزینه زیادی دارد. در عین حال ما نیاز به دستگاه آر وی آر پیشرفته‌تری داریم. تأثیر زیادی روی امنیت پرواز دارد و نبودنش، به تأخیر و لغو پروازها منجر می‌شود. متأسفانه با وجود این که مسئولان فرودگاه امکاناتی به ما نمی‌دهند، انتظار دارند در لحظه، آخرین اطلاعات را چه در شرایط بحرانی جوی و چه در شرایط معمولی ارائه دهیم که بسیار دشوار است.»

با کمبود شدید نیرو و منابع مالی مواجه ایم

وقتی در اتاق پیش‌بینی هوای سازمان هواشناسی استان، درباره تعداد اندک کارشناس، آن‌هم در ساعت اداری و وضعیت بحرانی بارش‌های این‌روزهای استان سوال می‌کنم، مدیر کل هواشناسی می‌گوید: «ما به دلیل این که نمی‌توانیم نیروی جدید جذب کنیم، با کمبود شدید نیرو مواجهیم و ۴۰ درصد از پست‌های سازمانی مان خالی است. اگر نیروهای قدیمی ما باز نشسته شوند، نمی‌دانیم باید چه کار کنیم چون انجام فعالیت‌های هواشناسی نیاز به آموزش‌های چندساله و تجربه دارد و نمی‌شود یک شبه پست‌ها را تغییر داد. ما هم‌اکنون، به جای ۱۷۰ نیرو، ۱۲۴ نیرو داریم که قرار دادهای کارگری و معین‌ها هم شامل می‌شود. علاوه بر این، با فشار کاری موجود مجبوریم کمبود منابع مالی را در میزان پرداختی‌هایمان در قالب حقوق کارمندان نیز تحمل کنیم.»

سازمان هواشناسی استان را در یابید

در تمام مدت تهیه گزارش، تلفن همراه «یحیی قاینی پور» زنگ می‌خورد و مسئولان شهرستان‌های مختلف استان، پشت خط بودند و درباره پیش‌بینی هوا و میزان بارش‌ها و احتمال سیل در نقاط مختلف، سوالات و نگرانی‌هایشان را مطرح می‌کردند. مشخص است که با حساس شدن شرایط آب و هوایی کشور، سازمان هواشناسی در هفته‌های اخیر تبدیل به یکی از پرکارترین سازمان‌های استان شده است. در راه برگشت، حرف‌های مسئولان این سازمان در ذهنم تکرار می‌شود: «هواشناسی استان رادار ندارد، کارمندان به صورت شیفتی و ۲۴ ساعته کار می‌کنند و اضافه کار و حقوق مناسب ندارند. دستگاه تولید هیدروژن برای به کارگیری بالن‌های هواشناسی نداریم و برای پر کردن کیسول‌های هیدروژن مشکل داریم، برخی تجهیزات معیوب شده و بودجه‌ای برای تعمیر جایگزینی آن‌ها وجود ندارد و... کاش به سازمان هواشناسی، به اندازه حساسیت کارش بها داده شود.»

قاینی پور در توضیح دلایل راه‌اندازی نشدن سامانه‌های هوشمند توسعه هواشناسی کاربردی کشاورزی (تهک) می‌گوید: «ما آماده انتشار اطلاعات تخصصی برای کشاورزان شهرستان‌های مختلف استان هستیم ولی باید یک سازمان یا نهاد مثل بیمه یا صندوق کشاورزی، تجهیزات لازم را فراهم کند.» پس از خداقافلی با مدیر کل، به همراه قاینی پور و یکی دیگر از کارشناسان هواشناسی برای بررسی وضعیت هواشناسی مشهد به سمت بولوار فرودگاه مشهد به راه می‌افتیم. به محض ورود به ساختمان هواشناسی، ابتدا به جایگاه پلنفرم هواشناسی مشهد چند محل دیگر در این مرکز می‌رویم. از قاینی پور درباره چگونگی برخورد با خطاهای انسانی که باعث ایجاد خسارات می‌شود، سوال می‌کنم که می‌گوید: «بدون شک در هر کاری که تشخیص و انجامش به وسیله انسان است، خطای انسانی وجود دارد و ما هم مانند همه نهادها طبق قوانین با این خطاها برخورد می‌کنیم اما باید به این نکته اشاره کنم، با وجود این که خطای انسانی در این مرکز به شدت ناچیز است، گاهی خطای انسانی در تبدیل اطلاعات به کدهای جهانی رخ می‌دهد. در گذشته به دلیل این که تمام کارها به صورت دستی انجام می‌شد، خطاهای زیادی وجود داشت ولی از زمانی که بخش اعظم عملیات توسط سیستم‌های هوشمند و رایانه انجام می‌شود، خطاهای به شدت پایین آمده است. در توضیح حساسیت کار ما همین بس که در سقوط هواپیماها، اولین جایی که تمامی دفاتر و اطلاعاتش برای بررسی بلبم می‌شود، دفتر اطلاعات هواشناسی است و نظارت‌های دقیقی روی فعالیت ما وجود دارد. از طرفی تمامی مکالمات ما با برج مراقبت فرودگاه‌ها، مکالمات با هواپیرو و دیگر نهادها لحظه به لحظه ثبت و ضبط می‌شود.»